

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Filozofia
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EFIP-R0-100-2105, EFIP-R0-200-2105, EFIP-R0-300-2105, EFIP-R0-400-2105
<i>Termin egzaminu:</i>	7 maja 2021 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	21 czerwca 2021 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne, spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021 ¹	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka epistemologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje główne stanowiska w sporze o źródła poznania i kryteria prawdy, rekonstruuje wspierające je argumenty (spór Sokratesa z sofistami o obiektywność i relatywność prawdy, aprioryzm Platona i teoria anamnezy, arystotelesowskie połączenie empiryzmu z racjonalistycznym ideałem wiedzy [...]). II. Filozofia nowożytna. 1. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje epistemologiczne stanowiska empirystów, rekonstruuje wspierające je argumenty (J. Locke'a koncepcja <i>tabula rasa</i>, empiryzm D. Hume'a i jego sceptyczne konsekwencje). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 3. identyfikuje problematykę tekstu i reprezentowany w nim kierunek filozoficzny.

Zasady oceniania

1 pkt – prawidłowa odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A 3

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 493, z późn. zm.).

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście; w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	II. Filozofia nowożytna. 1. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje epistemologiczne stanowiska empirystów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] empiryzm D. Hume'a i jego sceptyczne konsekwencje). 2. Problematyka ontologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) prezentuje problem stosunku ciała i umysłu, rekonstruuje i porównuje jego różne rozwiązania, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] D. Hume'a krytyka idei jaźni). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

1 pkt – prawidłowa odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Posiadamy ideę substancji, jaką jest nasz własny umysł.

Zadanie 3. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście; w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	II. Filozofia nowożytna. 1. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje epistemologiczne stanowiska empirystów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] empiryzm D. Hume’a i jego sceptyczne konsekwencje). 2. Problematyka ontologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) prezentuje problem stosunku ciała i umysłu, rekonstruuje i porównuje jego różne rozwiązania, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] D. Hume’a krytyka idei jaźni). IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 3. odróżnia przesłanki i wniosek w rozumowaniu i potrafi wskazać przesłankę, która nie jest wyrażona wprost. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie drugiej przesłanki wraz z trafnym rozstrzygnięciem i uzasadnieniem.

1 pkt – poprawne uzupełnienie drugiej przesłanki ALBO trafne rozstrzygnięcie i uzasadnienie.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Przesłanka 2.: Percepcje (impresje) istnieją samodzielnie.

Rozstrzygnięcie i uzasadnienie: Dawid Hume nie akceptuje wniosku w przywołanym argumencie – tj. tezy, że percepcje są substancjami. Dawid Hume w przywołanym tekście wykazuje, że akceptacja definicji substancji, zgodnie z którą „substancja to coś istniejącego samodzielnie” pociąga za sobą niemożność odróżnienia „duszy od jej percepcji”, a to rozróżnienie Dawid Hume uznaje za bezsporne.

Zadanie 4. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście; w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	II. Filozofia nowożytna 1. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje epistemologiczne stanowiska empirystów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] D. Hume'a i jego sceptyczne konsekwencje). 2. Problematyka ontologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) prezentuje problem stosunku ciała i umysłu, rekonstruuje i porównuje jego różne rozwiązania, rekonstruuje wspierające je argumenty (dualizm psychofizyczny R. Descartes'a, D. Hume'a krytyka idei jaźni). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne przedstawienie stanowiska Davida Hume'a oraz wyjaśnienie różnicy w stosunku do stanowiska René Descartes'a.

1 pkt – poprawne przedstawienie stanowiska Davida Hume'a ALBO wyjaśnienie różnicy w stosunku do stanowiska René Descartes'a.

0 pkt – odpowiedź błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Stanowisko Dawida Hume'a: Nie znamy metafizycznej natury jaźni (umysłu); bezpośredni dostęp mamy jedynie do impresji i idei w umyśle.

Różnica w stosunku do stanowiska René Descartes'a: René Descartes – wbrew Hume'owi – uważał, że znamy metafizyczną naturę umysłu: umysł (dusza) jest substancją myślącą (nierozciąglą, niematerialną).

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	II. Filozofia nowożytna. 1. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje epistemologiczne stanowiska empirystów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] empiryzm D. Hume'a i jego sceptyczne konsekwencje). 2. Problematyka ontologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) prezentuje problem stosunku ciała i umysłu, rekonstruuje i porównuje jego różne rozwiązania, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] D. Hume'a krytyka idei jaźni). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

1 pkt – prawidłowa odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Nie ma podstaw do kategorycznego twierdzenia, że istnieją konkretne przedmioty niezależne (w swoim istnieniu) od umysłu poznającego.

Zadanie 6. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający [...] rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	II. Filozofia nowożytna. 1. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje epistemologiczne stanowiska racjonalistów, rekonstruuje wspierające je argumenty (sceptycyzm metodyczny R. Descartesa [...]); 2) rekonstruuje i porównuje epistemologiczne stanowiska empirystów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] empiryzm D. Hume'a i jego sceptyczne konsekwencje). 2. Problematyka ontologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 2) prezentuje problem stosunku ciała i umysłu, rekonstruuje i porównuje jego różne rozwiązania, rekonstruuje wspierające je argumenty (dualizm psychofizyczny R. Descartesa, D. Hume'a krytyka idei jaźni). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie tezy oraz poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

1 pkt – poprawne podanie tezy ALBO poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Teza: Warunkiem koniecznym uzyskania wiedzy pewnej jest metodyczne wątplenie, czyli systematyczne poddawanie w wątpliwość wiedzy zastanej (różnych jej rodzajów).

Rozstrzygnięcie: Dawid Hume nie jest sceptykiem metodycznym.

Uzasadnienie: Sceptycyzm nie jest punktem wyjścia, lecz punktem dojścia w badaniu świata; wiedza pewna jest osiągalna jedynie w matematyce i logice.

Zadanie 7. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 3. odróżnia przesłanki i wniosek w rozumowaniu i potrafi wskazać przesłankę, która nie jest wyrażona wprost; 4. odróżnia rozumowania dedukcyjne od niededukcyjnych (niezawodne od zawodnych) [...].

Zasady oceniania

- 2 pkt – prawidłowe podanie przesłanki 1. i 2. oraz wyjaśnienie różnicy pomiędzy rozumowaniem dedukcyjnym a niededukcyjnym.
1 pkt – prawidłowe podanie przesłanki 1. i 2. ALBO wyjaśnienie różnicy pomiędzy rozumowaniem dedukcyjnym a niededukcyjnym.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Przesłanka 1: Każdy człowiek jest śmiertelny.

Przesłanka 2: David Hume jest człowiekiem.

Różnica między rozumowaniem dedukcyjnym a niededukcyjnym: W przypadku rozumowania dedukcyjnego wniosek logicznie wynika z przesłanek. W przypadku rozumowania niededukcyjnego przesłanki tylko uprawdopodobniają wniosek.

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych [...]. Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 7. Wybrane zagadnienia związane z recepcją myśli antycznej. Zdający: 2) przedstawia związek filozofii św. Tomasza z arystoteлизmem, prezentując różnice między nimi wynikające z chrześcijańskiego charakteru myśli tomistycznej (problem stworzenia i wieczności świata, rozróżnienie istoty i istnienia, idea powszechnej hierarchiczności bytu, pojęcie prawa naturalnego); 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) św. Tomasz, <i>Suma teologii</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

1 pkt – prawidłowe zaznaczenie trzech odpowiedzi.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1. F

2. F

3. P

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 8. Wybrane zagadnienia i kontrowersje filozoficzne w myśli chrześcijańskiego średniowiecza. Zdający: 1) prezentuje i porównuje najważniejsze dowody na istnienie Boga ([...] wybrane z pięciu dróg św. Tomasza) [...]; 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) św. Tomasz, <i>Suma teologii</i> (fragment). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne podanie nazwy stanowiska i tezy.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Nazwa stanowiska: teizm

Teza: Bóg istnieje

Zadanie 10. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji [...]. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; [...] w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi.	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 8. Wybrane zagadnienia i kontrowersje filozoficzne w myśli chrześcijańskiego średniowiecza. Zdający: 1) prezentuje i porównuje najważniejsze dowody na istnienie Boga ([...] wybrane z pięciu dróg św. Tomasza) [...]; 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) św. Tomasz, <i>Suma teologii</i> (fragment).

Zasady oceniania

- 2 pkt – pełne przedstawienie jednej z dróg, zawierające poprawnie określony punkt wyjścia, treść oraz punkt dojścia (wniosek).
- 1 pkt – niepełne przedstawienie jednej z dróg, zawierające poprawnie określony punkt wyjścia oraz punkt dojścia (wniosek).
- 0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania

Droga pierwsza „z ruchu”

Punkt wyjścia: Rzeczy znajdują się w ruchu.

Treść: Cokolwiek się porusza, jest poruszane przez coś innego. Ciąg poruszycieli nie może iść w nieskończoność.

Punkt dojścia (wniosek): Istnieje nieporuszony poruszyciel, czyli Bóg.

ALBO

Droga druga „z przyczynowości”

Punkt wyjścia: W świecie występuje przyczynowość.

Treść: Żadna rzecz nie może być przyczyną samej siebie, a ciąg przyczyn nie może iść w nieskończoność.

Punkt dojścia (wniosek): Istnieje pierwsza przyczyna (bez swojej przyczyny), czyli Bóg.

ALBO

Droga trzecia „z przygodności”

Punkt wyjścia: W świecie występuje przygodność.

Treść: Istnieją rzeczy, które mogłyby nie istnieć (były przygodne). Gdyby wszystkie rzeczy miały taki charakter, nic by nie istniało.

Punkt dojścia (wniosek): Istnieje byt, który nie może nie istnieć (byt konieczny), czyli Bóg.

ALBO

Droga czwarta „ze stopni doskonałości”

Punkt wyjścia: W świecie występuje hierarchia doskonałości.

Treść: Różne stopnie doskonałości w rzeczach są możliwe tylko wtedy, gdy istnieje coś w pełni doskonałego (wzór doskonałości).

Punkt dojścia: Istnieje byt, który jest najdoskonalszy, czyli Bóg.

*Uwaga: Zdający ma za zadanie przedstawić tylko jedną z tych dróg.***Zadanie 11. (0–1)**

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście; w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 8. Wybrane zagadnienia i kontrowersje filozoficzne w myśli chrześcijańskiego średniowiecza. Zdający: 1) prezentuje i porównuje najważniejsze dowody na istnienie Boga (dowód św. Anzelm z <i>Proslogionu</i> , wybrane z pięciu dróg św. Tomasza); rekonstruuje przykładowe argumenty przeciwko nim; 3) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: b) św. Tomasz, <i>Suma teologii</i> (fragment).

Zasady oceniania

1 pkt – prawidłowa odpowiedź.

0 pkt – odpowiedź błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

„To, ponad co nie może być pomyślane nic większego.”

Uwaga: Formułę Anzelm z Canterbury można przedstawić w prostszy sposób własnymi słowami.

Zadanie 12. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka epistemologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje główne stanowiska w sporze o źródła poznania i kryteria prawdy, rekonstruuje wspierające je argumenty (spór Sokratesa z sofistami o obiektywność i relatywność prawdy, [...] arystotelesowskie połączenie empiryzmu z racjonalistycznym ideałem wiedzy, arystotelesowskie sformułowanie klasycznej definicji prawdy). V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne podanie nazwy koncepcji oraz nazwisk dwóch jej reprezentantów.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Nazwa koncepcji: klasyczna (korespondencyjna, arystotelesowska) koncepcja prawdy.
Reprezentanci: Arystoteles, św. Tomasz z Akwinu.

Zadanie 13. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...]. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście; w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka epistemologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje główne stanowiska w sporze o źródła poznania i kryteria prawdy, rekonstruuje wspierające je argumenty (spór Sokratesa z sofistami o obiektywność i relatywność prawdy, [...] arystotelesowskie połączenie empiryzmu z racjonalistycznym ideałem wiedzy, arystotelesowskie sformułowanie klasycznej definicji prawdy). IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 1. w poprawny sposób wykonuje operacje definiowania, podziału logicznego (klasyfikacji) oraz typologii. V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. Zdający: 1. rekonstruuje zawarte w tekście problemy, tezy i argumenty.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie obydwóch zdań.

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednego zdania.

0 pkt – odpowiedź błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Zdanie: *31 grudnia 2018 roku padał w Zakopanem śnieg* jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, jeżeli **31 grudnia padał w Zakopanem śnieg**.

Zdanie „p” jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, jeżeli **p**.

Zadanie 14. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	III. Filozofia współczesna. 1. Problematyka epistemologiczna i problematyka z zakresu filozofii nauki w myśli XX w. Zdający: 3) rekonstruuje i porównuje różne koncepcje prawdy, rekonstruuje wspierające je argumenty (koncepcja [...] pragmatyczna).

Zasady oceniania

1 pkt – prawidłowe podanie nazwy koncepcji oraz wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Nazwa koncepcji konkurencyjnej: pragmatyczna koncepcja prawdy.

Wyjaśnienie: Zgodnie z pragmatyczną koncepcją prawdy prawdziwość zależy od praktycznych skutków generowanych przez działanie zrealizowane na bazie stosownego zdania czy myśli (zdanie jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy zastosowane w praktyce przynosi korzyść).

Zadanie 15. (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi. III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. [...] Zdający rekonstruuje problemy (pytania) zawarte w tekście filozoficznym lub takie, na które tekst stanowi odpowiedź; rekonstruuje tezy i argumenty zawarte w tekście; w analizie tekstu prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka epistemologiczna w filozofii starożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje główne stanowiska w sporze o źródła poznania i kryteria prawdy, rekonstruuje wspierające je argumenty ([...] arystotelesowskie sformułowanie klasycznej definicji prawdy). III. Filozofia współczesna 1. Problematyka epistemologiczna i problematyka z zakresu filozofii nauki w myśli XX w. Zdający: 3) rekonstruuje i porównuje różne koncepcje prawdy, rekonstruuje wspierające je argumenty (koncepcja realistyczna, epistemiczna, pragmatyczna). 3. Problematyka filozofii polityki i filozofii społecznej w myśli XX wieku. Zdający: 4) przeprowadza analizę i interpretację co najmniej jednego z następujących tekstów: a) K.R. Popper, <i>Spółeczeństwo otwarte i jego wrogowie</i> (fragment).

Zasady oceniania

- 3 pkt – prawidłowe wyjaśnienie rozróżnienia, podanie nazwy kryterium i objaśnienie go na podstawie przykładu.
 2 pkt – podanie nazwy kryterium i objaśnienie go na podstawie przykładu
 1 pkt – prawidłowe wyjaśnienie rozróżnienia.
 0 pkt – odpowiedź błędna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Wyjaśnienie rozróżnienia: Określenie prawdy mówi, czym prawda jest, a kryterium prawdy, jak ją rozpoznać (kryterium prawdy pozwala odróżnić zdania prawdziwe od fałszywych).

Nazwa kryterium: kryterium zgody powszechnej.

Objaśnienie wraz z przykładem: Sprawdzianem, czy zdanie jest prawdziwe jest to, czy jest powszechnie akceptowane. Na przykład zdanie: „Ziemia krąży wokół słońca” jest prawdziwe, ponieważ jest ono powszechnie akceptowalne.

Zadanie 16. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozpoznaje i rozumie problemy [...] filozoficzne [...]. II. Tworzenie wypowiedzi. Zdający [...] prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi [...].	III. Filozofia współczesna. 3. Problematyka filozofii polityki i filozofii społecznej w myśli XX w. Zdający: 3) wyjaśnia pojęcia społeczeństwa „otwartego” i „zamkniętego” (K.R. Popper).

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne wyjaśnienie różnicy oraz podanie nazwisk dwóch filozofów.
 1 pkt – poprawne wyjaśnienie różnicy ALBO podanie nazwisk dwóch filozofów ALBO poprawne wyjaśnienie różnicy i podanie jednego nazwiska filozofa.
 0 pkt – odpowiedź niepełna lub błędna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Różnica: Społeczeństwo zamknięte charakteryzuje się sztywną hierarchią społeczną, bezkrytycznym podporządkowaniem się władzy, autorytetom i obowiązującym standardom. Natomiast istotą społeczeństwa otwartego jest pluralizm poglądów, postaw i instytucji, indywidualizm, poszanowanie wolności.

Filozofowie: Platon, Georg Wilhelm Hegel

Zadanie 17. (0–25)

II. Tworzenie wypowiedzi.

Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; porównuje różne rozwiązania tego samego problemu; jasno prezentuje własne stanowisko w dyskusji, popiera je rzetelną argumentacją oraz przykładami; prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi, stosuje argumentację filozoficzną do rozpatrywania problemów życia codziennego i społecznego.

Temat 1. *We wszystkich naszych spotkaniach, obcowaniach, pseudozbliżeniach, obracamy się w sferze czystej konwencji. Tam, gdzie zaczyna się prawda życia, nikt już z nikim się nie spotyka.*

Henryk Elzenberg

Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do wybranych koncepcji współczesnych filozofów.

Temat 2. *Nie można wejść dwa razy do tej samej rzeki.*

Heraklit z Efezu

Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko w sporze o tożsamość i zmienność bytu, odwołując się do znanych Ci poglądów ontologicznych.

Kryteria oceniania wypracowania z filozofii

Kryterium			Punktacja		Max. liczba punktów
					25
I Sformułowanie stanowiska	Jasne sformułowanie stanowiska (tezy lub hipotezy), które lokuje się w problematyce pracy.		3	3	3
	Stanowisko lokuje się w problematyce pracy, ale jest sformułowane nieprecyzyjnie.		2		
	Niejednoznaczny związek między stanowiskiem a problematyką pracy lub brak stanowiska, a jedynie kontekst wskazuje na przekonania zdającego.		1		
II Uzasadnienie stanowiska	a) Adekwatne	Uzasadnienie jest bezpośrednio odniesione do stanowiska (wszystkie argumenty wiążą się ze stanowiskiem i przyjętym sposobem rozwiązania problemu).	3	3	18
		Luźny związek uzasadnienia ze stanowiskiem – zdający dostarcza argumentów w sprawie drugorzędnych elementów przyjętego rozwiązania problemu.	1		
	b) Trafne	Uzasadnienie poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu – kontrargumenty (argumenty zgodne oraz logicznie poprawne za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu). Odwołania do wiedzy nie zawierają błędów rzeczowych i logicznych.	4	4	
		Uzasadnienie na ogół poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu (poprawne oraz na ogół logiczne). Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.	3		

		Na ogół poprawne argumenty tylko za przyjętym rozwiązaniem problemu . Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.	2		
		Argumenty błędne. Rozumowanie zawiera sądy wzajemnie sprzeczne, zawiera rozumowania <i>non sequitur</i> . Liczne błędy rzeczowe (w tym rażące) i logiczne.	1		
c) Poglębione		Rozbudowana argumentacja i kontrargumentacja. Zdający posługuje się więcej niż 1 argumentem za swoim stanowiskiem i więcej niż 1 argumentem podważającym stanowisko; rozpatruje problem z więcej niż 1 punktu widzenia). Argumenty są ważne (istotne), ich wprowadzenie uzasadnione jest przez zdającego. Swobodne posługiwanie się wiedzą i terminologią filozoficzną.	4	4	
		Argumentacja zrównoważona – zdający posługuje się przynajmniej 1 ważkim argumentem i 1 kontrargumentem. Uzasadnienie argumentacji wystarczające dla zrozumienia stanowiska zdającego. Sporadyczne użycie pojęć filozoficznych.	3		
		Argumentacja wąska – zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Uzasadnienie argumentacji ogólnikowe. Pojedyncze użycie pojęć filozoficznych lub ich brak.	2		
		Argumentacja wąska –zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Argumenty lub kontrargumenty nieistotne (drugorzędne). Uzasadnienie powierzchowne (infantylny).	1		
	d) Krytyczne		Uzasadnienie obejmuje analizę krytyczną argumentów i kontrargumentów, zdający rozważa racje przemawiające na rzecz danych argumentów i uzasadnia wprowadzenie kontrargumentów.	4	4
		Analiza krytyczna obecna, ale w stopniu niewystarczającym, np. bez uzasadnienia kontrargumentacji.	2		

	e) Nawiązania do innych dziedzin kultury	Zdający swobodnie nawiązuje/wykazuje związek między filozofią a innymi dziedzinami kultury (literaturą, sztuką).	3	3	
		Zdający w niewielkim stopniu nawiązuje do innych dziedzin kultury.	2		
III Kompozycja pracy	Poprawna i przejrzysta kompozycja pracy – wyodrębnione i konsekwentnie uporządkowane części pracy niezbędne do jasnego sformułowania i uzasadnienia stanowiska.		2		2
	Zaburzenia w kompozycji pracy.		1		
IV Poprawność językowa	Praca napisana językiem komunikatywnym i na ogół poprawnym pod względem składniowym, leksykalnym, frazeologicznym, fleksyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym.		2		2
	Praca napisana językiem w większości komunikatywnym. Występują błędy fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne, ortograficzne i interpunkcyjne.		1		